

Ystads kommun

SOCIALA INVESTERINGAR

RIKTLINJE

AKTIVERANDE - VAD VI VILL UPPNÅ

PROGRAM	Är vägledande och beskriver önskvärd utveckling av verksamheten.
STRATEGI	Utgör grund för prioritering och beskriver hur kommunen ska uppnå uppsatta mål inom ett område.
PLAN	Konkreta mål och åtgärder och svarar på vad, vem, när och hur.

NORMERANDE - HUR VI SKA TÄNKA OCH GÖRA

FÖRHÅLLNINGSSÄTT	Vägleder och klargör Ystads kommuns övergripande syn och inställning till något.
RIKTLINJE	Säkerställer ett korrekt agerande och god kvalitet vid handläggning och utförande.
RUTIN	Anger hur en fråga ska hanteras eller hur ett uppdrag ska verkställas.

Dokumentet gäller för:

Samtliga styrelser/nämnder samt kommunala bolag

Ärendenummer:
Ks 2021/404

Gäller fr o m – t o m:

2022-02-17 - tillsvidare

Ansvarig för uppdatering:
Ledning & Utveckling
economichef

Fastställd av:

Kommunfullmäktige
2022-02-17 § 25

Ersätter:
Kommunstyrelsen
2016-03-23 § 35

För revidering

ansvarar:
Kommunstyrelsen

Tillhör Ystads kfs:

INNEHÅLL

BAKGRUND	4
Syfte och mål med sociala investeringar.....	4
Vem kan ansöka?	5
ANSÖKNINGSPROCESSEN.....	5
Steg 1 – Idéprövning	5
Steg 2 – Ansökan.....	5
Steg 3 – Beredning och beslut.....	6
GENOMFÖRANDE	6
Projektledning	6
Chefers roll och ansvar	6
Rapportering och redovisning	7
Kriterier för att avbryta.....	7
Uppföljning, utvärdering och implementering	7
FINANSIERING.....	8

BAKGRUND

Preventiva insatser kan vara framtidsavgörande för den enskilde individen, men också samhällsekonomiskt lönsamma. För att klara att leverera en god välfärd krävs andra arbetssätt. Genom att avsätta medel för att genomföra tidiga insatser av främjande och förebyggande karaktär kan utanförskap såsom psykisk ohälsa och socioekonomiska skillnader, som är några av vår tids stora utmaningar, motverkas.

En social investering utgörs av en riktad satsning till en utvald och avgränsad målgrupp. Satsningen förväntas, i förhållande till ordinarie arbetssätt, ge bättre utfall för målgruppen och samtidigt leda till minskade samhällsekonomiska kostnader på sikt. Begreppet investering betonar det långsiktiga perspektivet, liksom ett medvetet risktagande och arbetet genererar ett förändrat synsätt där satsningar på individer ses som investeringar istället för kostnader.

I september 2011 beslutade kommunfullmäktige i Ystads kommun att inrätta en fond för förebyggande insatser och tre miljoner kronor avsattes. Under 2015 gjordes en uppföljning av arbetet med sociala investeringar och utifrån resultatet beslutades 2016 om nya riktlinjer för fonden. Under 2021 har såväl riktlinjerna som finansieringsmodellen för sociala investeringar setts över vilket resulterat i reviderade riktlinjer och förändrad finansieringsmodell.

Syfte och mål med sociala investeringar

Syftet med sociala investeringar i Ystads kommun är att stimulera till och skapa möjlighet för att genomföra tidiga insatser som når de invånare som annars riskerar att hamna i utanförskap, sociala eller ekonomiska svårigheter. Med tidiga insatser menas insatser tidigt i ålder eller tidigt i en process, exempelvis vid skolfrånvaro. Genom ett tidigt agerande kan utanförskap undvikas och därmed minskar människors utsatthet och framtida kostnader för reaktiva insatser, det vill säga insatser i ett sent skede. Syftet med sociala investeringar är större än de enskilda satsningar som genomförs. I förlängningen handlar det om att förändra organisationens syn på främjande, förebyggande och tidiga insatser som ett medel att bidra och stimulera till goda framtidsutsikter för barn och unga bosatta i Ystads kommun. Insatser av främjande och förebyggande karaktär ska vara både socialt meningsfulla och ekonomiskt kloka. Genom gränsöverskridande samverkan mellan flera verksamheter och nämnder kan resursoptimering och positiva effekter uppnås, liksom en förändrad syn på systematik kring metod- och verksamhetsutveckling.

Mål

- Skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor, motverka individers utanförskap och bidra till att dämpa kommunens framtida kostnadsutveckling
- Bidra till kommunens övergripande mål och prioriteringar
- Uppnå gränsöverskridande samverkan för ett minskat stuprörstänkande
- Tillvarata nytänkande och möjliggöra för nya arbetssätt och metoder att prövas
- Ställa om organisationen – från reaktiv till proaktiv
- Implementera lyckade satsningars arbetssätt och metoder i ordinarie verksamhet

Målgrupp

Insatser som finansieras med sociala investeringsmedel ska bidra till att stärka och förbättra livsvillkoren för barn och unga i åldern 0–25 år, bosatta i Ystads kommun. Detta innebär inte att insatserna behöver riktas direkt till barn och unga.

Vem kan ansöka?

Kommunala verksamheter i samverkan med aktörer från civila samhället eller annan offentlig aktör har möjlighet att tillsammans ansöka om medel för att pröva nya arbetssätt och metoder. Kravet är att minst två kommunala nämnder ska medverka i satsningen, eller minst en kommunal nämnd i samverkan med en aktör från annan offentlig verksamhet eller civila samhället. Med aktörer från civila samhället menas föreningar, stiftelser, kooperativ och välgörenhetsorganisationer, eller liknande sammanslutningar. Vinstdrivande företag ingår inte i denna definition. Satsningar kan även genomföras tillsammans med kommunala bolag som är majoritetsägda.

ANSÖKNINGSPROCESSEN

Vägen från identifierat behov till beslut om satsning innehåller flera steg. Idéer om satsningar utifrån identifierade behov kan komma från enskilda medarbetare i organisationen, civila- eller andra offentliga aktörer. Förslag kan även initieras politiskt. En förvaltningsövergripande processgrupp, utsedd av kommundirektören, stödjer sökande aktörer i att genomföra behovsanalys, utformning av ansökan samt planering av uppföljning och utvärdering. Processgruppen består av funktioner med kompetenser inom process- och projektledning, uppföljning, utvärdering och ekonomi. Ansökningar hanteras av kommunstyrelsen en till två gånger per år. Det andra tillfället genomförs endast om det finns återstående medel för året. Mallar för idéprövning, ansökan, projektplan, mätplan och rapportering finns på www.ystad.se samt i ärendehanteringssystemet. Nedan ges en beskrivning av de olika stegen i ansökningsprocessen.

Steg 1 – Idéprövning

Ett underlag för idéprövning tas fram med en beskrivning av behovet som utgör utgångspunkt för idén, formulering av satsningens innehåll och diskussion om vilka effekter som förväntas uppstå till följd av genomförandet. Idéprövningen skickas till och hanteras av processgruppen. Gruppen bedömer om idéprövningen uppfyller uppsatta kriterier och lyfts sedan till kommunledningsgruppen för ställningstagande. Därefter lyfts idén till berörda nämnder samt förvaltningsledning som information och möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget. Ställer nämnder och förvaltningsledning sig bakom idén kan en ansökan påbörjas.

Kriterier för idéprövning

- Är idén genomförbar som en social investering?
- Finns ett reellt behov identifierat som grund för idén?
- Innebär idén nya arbetssätt och metoder?
- Är fler nämnder och verksamheter eller civila aktörer annan offentlig aktör involverade i genomförandet?
- Förväntas idén generera ett bättre utfall för målgruppen och kostnadsreduceringar för kommunen?

Steg 2 – Ansökan

För att säkerställa investeringar som ger bättre utfall för målgruppen än ordinarie arbetssätt behöver en behovsanalys utgöra utgångspunkt för hur en satsning ska utformas. Att skriva fram en ansökan till sociala investeringar är ett arbete med flera involverade och ansökan ska löpande förankras med de verksamheter och chefer som blir berörda av ett genomförande. En arbetsgrupp behöver tillsättas med representanter

från de verksamhetsområden som blir berörda av satsningen, för att tillsammans formulera och konkretisera hur ansökan ska utformas. En komplett ansökan innehåller flera delar. Processgruppen stöttar de ansökande i processen att ta fram en komplett projektansökan.

Innehåll – ska finnas med i ansökan

- Problemanalys och nulägesbeskrivning
- Evidens och forskning
- Målgrupp och avgränsning
- Metod och bemanning
- Tid för genomförande (2–4 år)
- Målsättning, effekter och utvärdering
- Kostnader för genomförande
- Plan för implementering och uppskalning

Steg 3 – Beredning och beslut

När en ansökan anses vara färdigformulerad skickas den till processgruppen som bedömer om den är komplett och därmed kan hanteras vidare. Som ett första steg efter processgruppens bedömning hanteras ansökan i kommunledningsgruppen. Därefter ges samtliga involverade nämnder och förvaltningsledningar information om ansökans utformning och upplägg, samt möjlighet att lämna synpunkter. Ansökan undertecknas och godkänns av berörda förvaltningschefer, samt motsvarande chefer för eventuellt involverade aktörer från civila samhället eller annan offentlig aktör. Det är kommunledningsgruppen som har mandat att prioritera bland inkomna ansökningar i de fall det är nödvändigt, samt ansvaret för att beakta och ta ställning till de synpunkter som inkommit från nämnderna. Förutsatt att ansökan har beretts enligt ovan beskrivna process och godkänts av kommunledningsgruppen går den upp för slutgiltigt beslut. Kommunfullmäktige har delegerat beslutsmandatet till kommunstyrelsen, som därmed avgör vilka ansökningar som beviljas medel. Beslutet avseende beviljade medel ska innehålla det totala beloppet för projektet och för fleråriga projekt även preliminär fördelning mellan åren.

GENOMFÖRANDE

När en ansökan har beviljats medel efter beslut i kommunstyrelsen ska projektledare och projektmedarbetare fastställas av projektägaren och en projektplan tas fram enligt mall. Därefter genomförs satsningen under de år som det beviljats medel för. Budgetkompensation för nedlagda kostnader tillförs projektet två gånger per år i samband med rapportering.

Projektledning

Till alla satsningar ska en projektledare utses som har ansvar för rapportering till kommunstyrelsen samt budget. Varje ingående part ska utse en person som tillsammans med projektledaren bildar en projektgrupp. Projektgruppen ansvarar för att säkerställa att arbetet i satsningen samt uppföljning sker enligt plan hos samtliga parter samt att meddela eventuella behov av förändringar och uppkomna avvikelser.

Chefers roll och ansvar

Förvaltningschefer i berörda förvaltningar har rollen som projektägare för de satsningar som genomförs som sociala investeringar. Därmed har de det yttersta ansvaret för att säkerställa de övergripande förutsättningar som krävs för att genomförandet av beviljade satsningar ska gå enligt plan samt ansvar för budget vid implementering av lyckade satsningar. En viktig del i säkerställandet är förankringen av arbetet

i de verksamheter som berörs av satsningen. Verksamhets-/avdelningscheferna ansvarar för att hantera de hinder och svårigheter som uppkommer i en satsning, liksom att satsningens resultat tas tillvara. De har också det övergripande ansvaret för att lyckade satsningar implementeras och skalas upp på lämpligt sätt. De som är chefer för projektmedarbetarna i satsningen ska tillsammans med verksamhets-/avdelningscheferna bilda en projektstyrgrupp. Projektstyrgruppen ska bistå projektledare och projektägare i de frågeställningar som uppstår under satsningens genomförande, inför avslut och vid implementering.

Rapportering och redovisning

Skriftlig redovisning av beviljade satsningar ska ske till kommunstyrelsen två gånger per år i samband med delårsbokslut 2 samt årsbokslut. Redovisning sker i avsedd mall och ska innehålla en redogörelse över verksamheternas genomförda aktiviteter, progression från föregående rapporteringstillfälle och uppnådda effekter samt vad gäller ekonomin rapportering av projektets ekonomiska utfall i förhållande till budget och satsningens totala ekonomi. Projektledaren ansvarar för att redovisningen inkommer till projektägaren som rapporterar detta till kommunstyrelsen.

Kriterier för att avbryta

Under en satsnings genomförande kan projektledare och projektägare ställas inför att det finns hinder av olika slag som behöver hanteras. De förutsättningar som gällde vid godkännande av ansökan för att investeringen ska nå ett önskat resultat för målgruppen och effekter för kommunen kan ha förändrats. Likaså kan behovet som fanns vid ansökan och den definierade målgruppen ha förändrats eller att det finns svårigheter att genomföra metoden som planerat. Bedömer projektägarna att satsningen inte löper enligt plan och inte uppfyller dessa förutsättningar för att nå önskat resultat tar kommunledningsgruppen ställning till om satsningen ska avbrytas. Beslut fattas därefter i kommunstyrelsen om att avbryta satsningen.

Uppföljning, utvärdering och implementering

För att synliggöra vad en satsning resulterar i krävs att satsningens aktiviteter och mått kontinuerligt följs upp och utvärderas. För varje satsning skapas därför en mätplan som visar på systematiken och logiken i vilka mål som ska uppnås genom satsningen, vilka aktiviteter som ska genomföras för att uppnå målen, på vilket sätt aktiviteternas genomförande och effekter ska mätas. Mätplanen anger också utfallsmått som används för att mäta satsningens förväntade effekter på längre sikt. Mätplanen tas fram av de sökande med stöd av processgruppen och ska finnas med i ansökan för att den ska anses komplett.

Satsningens slutrapport ska godkännas av kommunstyrelsen. Om slutrapporten visar positiva effekter för både satsningens målgrupp och kommunens ekonomi ska satsningen i sin helhet eller i utvalda delar implementeras och permanentas i ordinarie verksamhet. Beslut om hur implementeringen ska ske fattas av berörda nämnder. I detta underlag värderas satsningens effekter och kostnader mot jämförelsealternativen (ordinarie insats eller utan insats). Redan i ansökan ska en beskrivning finnas om hur satsningen skulle kunna implementeras, vilket arbetssätt i ordinarie verksamhet som kan ersättas med det nya arbetssättet och vilka målgrupper som är lämpliga för en eventuell uppskalning.

Projektstyrgruppen ansvarar för att under satsningens genomförande påbörja diskussion med berörda verksamheter och ta fram en plan för implementering, medan projektägarna ansvarar för att goda förutsättningar för implementeringsarbetet skapas.

FINANSIERING

Sociala investeringar ska bidra till att dämpa kommunens framtida kostnadsutveckling och vara en möjliggörare i ett effektiviseringsarbete. Kommunen har, för att underlätta finansiering av projekt inom området, gjort reservering av tidigare års överskott inom det egna kapitalet. Det är ur denna reservering som de sociala investeringsprojekten är tänkta att finansieras.

Samtidigt innebär gällande redovisningsregler att de kostnader som uppstår under ett projekts genomförande måste belasta respektive års ekonomiska resultat och ska även ingå i det lagreglerade balanskravet. För att underlätta styrning och uppföljning av respektives års ekonomi budgeteras därför en reserv (anslag) under finansförvaltningen. Projekt avseende sociala investeringar som godkänns för genomförande tilldelas budgetmedel från denna reserv. Budgetmedel som har överförts från reserven till en projektansvarig nämnd och som inte har använts under ett år kan efter beslut i kommunstyrelsen ombudgeteras till det påföljande året och måste då finansieras ur det aktuella årets reserv.

För att möjliggöra uppföljning av under kommunens egna kapital reserverade medel till sociala investeringar kompletteras avstämningen mot kommunallagens balanskrav med en justering som avser ianspråktagna medel för sociala investeringar. Syftet med kompletteringen är att synliggöra kommunens balanskravsresultat exklusive kostnader som ingår i projekt gällande sociala investeringar samt även visa hur mycket av de reserverade medel som kommit till användning under året.